

Lathund till dig som är behandlande veterinär vid fall av MRSA och MRSP som omfattas av föreskriftskraven i K112

Observera att kraven på informationsplikt och hur ett djur ska hållas enligt föreskriften skiljer sig beroende på om det är en MRSA-infektion eller en MRSP-infektion!

Denna lathund är tänkt att fungera som ett komplement till den information som finns på www.jordbruksverket.se/mrsaochmrsp för dig som behandlande veterinär och ge råd angående den information du förväntas ge djurägaren.

I texten nedan tas framför allt exempel på infektion hos häst, hund och katt upp (då det är de djurslag som är mest aktuella). Dock kan alla typer av djur som inte är livsmedelsproducerande, avsedda för pälsproduktion eller vattenlevande komma att omfattas av samma krav. De principer som tas upp i denna text ska då appliceras på ett lämpligt sätt för dessa djur.

Det är en grannliga uppgift att informera sakligt och utan att skrämja om vilka krav och åtgärder som gäller. Viktigt är att djurägaren förstår att det smittade djuret inte är "livsfarligt" utan att syftet med restriktionerna är att hindra att MRSA och MRSP sprids vidare. På så sätt kan det totala antalet MRSA/MRSP-smittade djur begränsas vilket är viktigt för djursjukvården i framtiden. Erfarenheter från humansidan visar att det trots information finns stor risk att patienter med MRSA känner sig stigmatiserade inte minst i kontakt med vården. Det viktigaste för att förebygga risken för stigmatisering är kunskap om hur man skyddar sig och hur risken för spridning till andra djur kan minskas genom relativt enkla åtgärder.

Föreskriftskraven gäller endast vid klinisk infektion och omfattar inte djur som endast bär på MRSA eller MRSP. Det är viktigt att du som veterinär informerar djurägaren om att det finns krav som måste följas men att du som behandlande veterinär dessutom därutöver kan ge ytterligare rekommendationer.

Samråd med länsstyrelsen vid behov om du är osäker.

Från och med november 2013 kommer rekommendationer från SVS:s angående hantering och behandling av hundar och katter med särskild resistens att finnas på www.svf.se.

Hur sprids MRSA och MRSP?

- Direkt kontakt mellan individer
- Indirekt kontakt

Med indirekt kontakt menas till exempel att utrustning som används till det smittade djuret också används till andra djur, eller att man tar på ett infekterat sår och sedan, utan att tvätta händerna eller ta av handskarna, tar på ett annat djur.

Bakterierna kan spridas mellan människor, mellan djur och mellan människor och djur. Risken för spridning är störst vid pågående infektion och/eller om djuret behandlas med antibiotika.

Informationsplikt – vad innebär det?

Vid MRSA:

Djurägaren måste informera om att djuret har MRSA vid kontakt med verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård samt till alla andra personer som måste komma i direkt kontakt med djuret under pågående kontaktisolering.

Vid MRSP:

Djurägaren måste informera om att djuret har MRSP vid kontakt med verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård under pågående infektion.

Principer för informationsplikten:

- För ett djur med en MRSA-infektion är grundprincipen att så få personer som möjligt utanför den egna familjen i bostaden ska komma i kontakt med djuret under en pågående infektion.
- I praktiken kan det vara så att bara djurägaren och dennes familj vet om att djuret har MRSA. Men om personer utanför den egna familjen kommer i kontakt med djuret måste dessa informeras av djurägaren. Här är det viktigt att förklara vikten av bra smittskyddsrutiner men undvika att djurägaren stigmatiseras på grund av rädsla hos andra som informeras om smittan.
- Det är viktigt att djurägaren förstår vikten av att informera vid kontakter med djurens hälso- och sjukvård. Djurägaren kan innan djurets infektion är avläkt behöva kontakta annan veterinär t.ex. på grund av akut sjukdom eller av andra skäl. Det är mycket viktigt att djurägaren förstår allvaret i att då låta bli att informera om att djuret har en MRSA- eller MRSP-infektion. Helst bör sådana kontakter som inte är av akut karaktär vänta tills infektionen har läkt av och djuret inte längre omfattas av restriktioner.

Om djurägaren själv sköter sitt djur innebär det att denne endast måste informera de som måste komma i kontakt med djuret för att det ska få rätt vård och för att djurskyddet ska upprätthållas, exempelvis veterinär, annan djurhälsopersonal eller hundrastare/hundvakt. För t.ex. hästar som hålls inackorderade och hanteras av andra personer än djurägaren kan informationsplikten vara komplicerad och här bör man särskilt fundera på hur stigmatisering kan undvikas.

Kontaktisolering vid MRSA – vad innebär det?

Djurägaren måste hålla ett djur, där MRSA-infektion misstänks (i enlighet med kriterierna för misstanke i föreskriften) eller har bekräftats, kontaktisolerat till dess misstanken avfärdats med provtagning eller till dess infektionen vid klinisk undersökning bedöms vara avläkt och därefter i ytterligare 20 dagar.

Kontaktisolering är ett sätt att hålla djuret för att minska risken för vidare smittöverföring framför allt via direkt kontakt med andra mottagliga individer.

Det betyder inte att det är likställt med en karantän eller isolering och att på alla sätt förhindra att smittöverföring kan ske.

Principerna för kontaktisolering:

Huvudprincipen är att djuret ska hållas på ett sätt så att det inte har möjlighet att komma i direkt kontakt med andra djur, det ska också skötas på ett sätt som minskar risken för indirekt smittspridning.

Ett djur med misstänkt eller påvisad MRSA-infektion som hålls tillsammans med andra djur i en grupp ska direkt tas ur gruppen och hållas kontaktisolerat. Detta är i alla fall inte praktiskt möjligt t.ex. på grund av att:

- a. djuret hålls i en privat bostad där det finns andra djur och det saknas möjlighet att hålla djuren åtskilda, eller
- b. det är ett djur som har icke avvanda ungar, eller
- c. det är ett djur som mentalt inte klarar att hållas åtskilt på det sätt som krävs.

De/det djur som då måste hållas tillsammans med det infekterade djuret omfattas av kraven på informationsplikt och kontaktisolering till dess det infekterade djurets infektion läkt av + 20 dagar. Du ska informera djurägaren att denne dessutom ska vara särskilt uppmärksam på om djur som hållits ihop med det infekterade djuret uppvisar symtom som gör att MRSA-infektion inte kan uteslutas. Det är i så fall mycket viktigt att djurägaren uppger att djuret har varit kontaktisolerat ihop med ett MRSA-smittat djur vid kontakt med djursjukvården.

- Du bör rekommendera djurägaren, att om denne eller någon annan familjemedlem behöver uppsöka vård både under tiden djuret har en MRSA-infektion eller en tid efter infektionen avläkt så bör de informera om att de har/har haft kontakt med ett djur med MRSA-infektion.
- Ett djur som måste transporteras under tiden det är kontaktisolerat ska transporteras separerat från andra djur (egen transport eller bur) och transporten/buren ska därefter rengöras och desinficeras.
- Observera att kravet på kontaktisolering och informationsplikt även gäller för ett djur som vistas på en veterinärklinik eller liknande.

En kontaktisolering kan utformas på olika sätt beroende på typ av djurhållning, djurslag och är även beroende av vilken typ av MRSA det handlar om. Exempelvis kan råd om hur djuret bör hållas kontaktisolerat vara annorlunda för djur med MRSA av human typ och som hålls i en privatbostad än råd som ges för t.ex. en häst med en stordjursanpassad variant av MRSA.

Det är viktigt att du tar reda på hur djurägaren kan lösa detta med kontaktisolering under den tid djuret omfattas av restriktionerna. Här måste även djurskyddsaspekter vägas in. Fråga därför alltid djurägaren hur det ser ut där djuret hålls, om finns det separata djurstallar eller om djuret hålls inne i bostaden. Fråga om det finns andra djur och om man kan separera det infekterade djuret från dessa. Fråga hur djuret hålls under den tid då ägaren arbetar; i bostaden, med på arbetet, hos någon som passar djuret eller på dagis eller liknande.

Principerna för kontaktisolering av hund och katt

- Det viktigaste är att djuret inte tillåts komma i direkt kontakt med djur och människor utanför den egna bostaden.
- Djurägaren bör även ges råd för att minska risken för indirekt spridning via händer, kläder, borstar eller andra saker som kan ha kontaminerats.
- Vid vistelse utanför bostaden ska djuret hållas i koppel eller sele vid rastning. Direkt kontakt med andra hundar och katter, men också med andra djur, ska förhindras. Djuret ska inte få hälsa på andra människor genom direkt kontakt.
- Om det inte går att hålla djuret separerat från övriga djur i t.ex. en bostad kommer också de övriga djuren att omfattas av samma villkor för informationsplikt och kontaktisolering som det smittade djuret. Ett alternativ om det finns flera djur i hemmet är att hålla det smittade djuret i ett enskilt rum dit övriga djur inte släpps in. Rummet bör tömmas på sådant som är svårt att rengöra och desinficera såsom textilier.
- För hundar och katter i kennel och katterier där det finns möjlighet att hålla djuret i separat box/bur bör principen för kontaktisolering vara densamma som för häst, d.v.s. enskild bur/box, utrustning hålls separat till djuret (läs mer under ”principer för kontaktisolering av häst”)

Principerna för kontaktisolering av häst

- Hästen ska inte ha möjlighet att komma i direkt kontakt med andra hästar eller djur. Hästen ska då inte kunna nå andra hästar över boxväggar, via galler eller staket.
- Om hästen inte kan hållas kontaktisolerad på detta sätt, t.ex. för att den blir stressad, utan måste ha sällskap av en annan häst omfattas även denna häst av kontaktisoleringen och kravet på informationsplikt. Detsamma gäller för sto och föl som går tillsammans.
- Så få personer som möjligt bör hantera hästen. Det är viktigt att de som måste hantera hästen känner till hur de ska skydda sig från att bli smittade eller från att föra smittan vidare (här kommer informationsplikten in).
- Om fler hästar i stallet ska hanteras av samma person som hanterar den smittade hästen bör den hanteras sist och då bör särskild rock/overall och skor (skyddskläder och skoskydd) användas vid hantering av smittad häst, alternativt byte av kläder och skor efter direktkontakt. Använd material som kan tvättas vid 60 grader.
- Separat utrustning och om möjligt också separata redskap ska användas till en infekterad häst.

Vilka hygienrekommendationer bör du som behandlande veterinär ge djurägaren?

Frågor om risker för ägaren, familjemedlemmar eller andra personer liksom andra frågor som rör humanmedicinska aspekter bör hänvisas till vårdcentralen eller till smittskyddsläkare. Bra information finns också på Smittskyddsinstitutets webbplats (www.smi.se). Det är inte den behandlande veterinärens eller länsveterinärens sak att svara på denna typ av frågor.

- Personer som har eksem eller sår på händerna bör undvika att hantera djuret.
- Den som hanterar djuret bör tvätta (om händerna är synligt smutsiga) och desinficera händer och underarmar före och efter kontakt med det smittade djuret. För handrengöring rekommenderas att flytande tvål och engångshanddukar används. Informera om vilken typ av desinfektionsmedel som bör användas och demonstrera gärna hur man tvättar händerna och hur man använder handdesinfektion. För handdesinfektion se faktaruta.
- Djurägaren bör alltid använda engångshandskar vid kontakt med sår eller vid omläggning av bandage. . Händerna ska desinficeras med handdesinfektionsmedel både innan handskarna tas på och efter handskarna tagits av.
- Skyddsrock eller särskilda kläder kan användas vid behov.
- Handskar, bandagematerial och annat material som varit i kontakt med ett infekterat sår ska kasseras direkt på ett sätt som förhindrar vidare smittspridning. Utanför vårdmiljö kan en plastpåse användas som handskarna läggs i som sedan knyts ihop och slängs i soporna. (Tänk på att inte djur eller barn kan komma åt påsen). När handskarna tagits av ska händerna desinficeras med handdesinfektionsmedel. Tänk på att desinficera händerna även efter hantering av förorenat material (t.ex. smutstvätt, sopor, mm).
- Eventuella kläder som fått stänk eller liknande vid sårvård bör hållas separerat och tvättas i helst minst 60 grader.

Efter avslutad kontaktisolering ska du som behandlande veterinär ge djurägaren råd om lämplig rengöring och desinfektion:

Djur som hålls i privat bostad:

Efter avslutad kontaktisolering är principen att det djuret haft närmast kontakt med som bur, bädd, halsband, leksaker, matskålar osv. ska rengöras och desinficeras. Tänk även på att burar som använts vid transport av det smittade djuret också ska rengöras och desinficeras. Råd om principer för rengöring och desinfektion finns t.ex. på följande webbplatser:

www.svf.se ”Riktlinjer för infektionskontrollprogram för smådjurssjukvård”,

www.distriktsveterinarerna.se ”Vårt hygienarbete”

www.sva.se

Djur som hålls i stall eller liknande:

Ge djurägaren råd om rengöring och desinfektion av inredning, redskap och övrig utrustning, som använts till djuret. Textilier som t.ex. handdukar, täcken, kläder bör tvättas vid minst 60 grader.

Råd om rengöring av stall finns t.ex. på www.sva.se

Krav på hur djuret ska hållas vid MRSP

Krav på informationsplikt och begränsningar för var djuret får vistas gäller till dess infektionen vid klinisk undersökning bedöms vara avläkt. Vid fall av MRSP finns inte kravet på kontaktisolering som vid MRSA-infektion, men djuret bör ändå ha så få kontakter som möjligt med andra djur. Även kontakter med människor bör begränsas (i första hand för att minska risken för indirekt smitta via händer osv till andra djur).

- Enligt föreskriftskraven får inte djuret under pågående infektion vistas i miljöer där det finns risk för smittspridning till andra djur. Detta innebär att djuret inte får vara på hunddagis, pensionat, hundtrim eller likande om inte det finns möjlighet att hålla det separerat från andra djur och ha särskilda skötselrutiner för det (samråd gärna med länsstyrelsen om detta är aktuellt). Djuret får heller inte delta i sammankomst där det finns andra djur som utställning eller tävling/träning.
- Om det infekterade djuret har kattungar/valpar, eller om det finns andra djur i dess närmiljö, bör även dessa hanteras som det smittade djuret. Det innebär att samma förutsättningar bör gälla angående informationsplikt till djursjukvården, begränsningar om var de får vistas samt omfattas av övriga råd som ges till djurägaren.
- Om ett djur används som servicehund, vård- och terapihund eller på annat sätt ingår i en besöksverksamhet (inkl. vistas i en vårdmiljö som äldreboende, servicehus etc.) bör länsstyrelsen informeras om detta då det kan behövas samråd med smittskyddsläkare för att avgöra vilka rekommendationer just detta djur bör få.
MRSP kan överföras till människor som kan bära bakterien och sprida den vidare eller återinfektera djuret. Sjukdomsfall orsakade av MRSP kan förekomma även hos människor men är ovanliga.
- Djurägaren bör även vid MRSP-infektion vidta åtgärder för att minska risken för smittspridning som noggrann handhygien (Läs mer under rubriken ”Vilka hygienrekommendationer bör du som behandlande veterinär minst ge djurägaren?” under MRSA avsnittet) och att minska antalet föremål i hemmet som djuret har direkt kontakt med och som är svåra att rengöra och desinficera.
- Efter avläkt infektion bör du som behandlande veterinär ge djurägaren råd om lämplig rengöring och desinfektion. Samma principer som för rengöring och desinfektion som under avsnittet ”efter avslutad kontaktisolering för djur som hålls i privatbostad” bör tillämpas även vid MRSP.

Bärarskap MRSA och MRSP

När infektionen avläkt upphör föreskriftskraven för djuret. Men behandlande veterinär kan ge fortsatta rekommendationer till djurägaren.

Djuret kan förbli bärare av MRSA eller MRSP under kortare eller längre tid. Det förekommer symtomlösa bärare som aldrig haft och heller aldrig utvecklar en infektion. Tyvärr saknas vetenskapligt underlag och metod för att med säkerhet avgöra om djur blivit fria från MRSA eller MRSP. Ett djur som är MRSA-/MRSP-bärare kan återfå infektionen, särskilt om djuret får ett nytt sår eller behandlas med antibiotika.

Vid all kontakt med djursjukvården bör djurägaren fortsatt rekommenderas att alltid informera om att djuret har haft MRSA eller MRSP så att det får adekvat behandling som inte ökar risken för återfall. Risk för vidare spridning kan då också minimeras.

Viktigt att använda rätt sort handdesinfektionsmedel:

- ska vara alkoholbaserat minst 70% etanol eller 60% isopropanol
- ska vara godkänt enligt standarden EN 1500
- ska innehålla hudvårdande ämnen (ska inte torka ut huden)

Också viktigt hur man använder handdesinfektionsmedel. Läs på förpackningen hur medlet ska användas som t ex hur stor mängd som krävas. Ska vara lätt och praktiskt att använda.

Det som alltid gäller är:

- Händerna ska vara synligt rena och helt torra innan desinfektionsmedel appliceras.
- Ta en riklig mängd, 2-3 ml (måste läsa på förpackningen vilken mängd som rekommenderas)
- Gnid in hela händerna och handryggarna
- Glöm inte tummar, mellan fingrarna och naglar eller nagelband
- Arbeta in desinfektionsmedlet tills händerna är torra